

SMERNICA UPRAVUJÚCA PRAVIDLÁ VYSIELANIA RTVS PRED REFERENDOM 7. 2. 2015

Čl. I

Úvodné ustanovenia

1. Účel vydania

Účelom vydania smernice je upraviť pravidlá vysielania RTVS pred referendom, ktoré sa bude konať dňa 7.2.2015 z dôvodu zachovania všestrannosti informácií a názorovej plurality v rámci vysielanej programovej služby, zabezpečenia objektívnosti a neustranosti spravodajských programov a politicko-publicistických programov a dodržania iných zákonných a etických povinností vysielateľa.

2. Pojmy a skratky

RTVS- Rozhlas a televízia Slovenska

Rada RTVS – Rada Rozhlasu a televízie Slovenska

SR- Slovenská republika

GR RTVS- Generálny riaditeľ Rozhlasu a televízie Slovenska

Predreferendové obdobie - pre účely týchto pravidiel, sa predreferendové obdobie začína zverejnením smernice a končí uzavretím hlasovacích miestností.

Čl. II

Preambula

Prezident SR dňa 27. novembra 2014 svojim rozhodnutím č. 320/2014 Z.z. vyhlásil na 7. februára 2015 referendum s troma otázkami:

„1. Súhlasíte s tým, aby sa manželstvom nemohlo nazývať žiadne iné spolužitie osôb okrem zväzku medzi jedným mužom a jednou ženou?

2. Súhlasíte s tým, aby párom alebo skupinám osôb rovnakého pohlavia nebolo umožnené osvojenie (adopcia) detí a ich následná výchova?

3. Súhlasíte s tým, aby školy nemohli vyžadovať účasť detí na vyučovaní v oblasti sexuálneho správania či eutanázie, ak ich rodičia alebo deti samé nesúhlasia s obsahom vyučovania?“.

Zákon č. 532/2010 Z.z., uvádza, že sa zriaďuje Rozhlas a televízia Slovenska ako verejnoprávna, národná, **nezávislá**, informačná, kultúrna a vzdelávacia inštitúcia, ktorá poskytuje službu verejnosti v oblasti rozhlasového vysielania a televízneho vysielania.

V súlade s § 4 ods. 2 zákona č. 532/2010 Z. z. o Rozhlase a televízii Slovenska a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o Rozhlase a televízii Slovenska“) je Rozhlas a televízia Slovenska povinná **chrániť a rešpektovať nezávislosť svojich programových pracovníkov a spolupracovníkov v súlade so štatútom programových pracovníkov a spolupracovníkov Rozhlasu a televízie Slovenska.**

Čl. III Zákonné povinnosti RTVS

1. Zákon č. 564/1992 Zb. o spôsobe vykonania referenda, v znení neskorších predpisov, upravuje len niektoré otázky, súvisiace s informovaním o referende pred jeho konaním. V § 17 zákona sa uvádza:

„(1) Zverejňovať výsledky prieskumov verejnej mienky, ktoré sa týkajú otázok predložených v referende, možno najneskôr tri dni pred dňom konania referenda.

(2) Komisie a pracovníci ich odborných (sumarizačných) útvarov nesmú poskytovať informácie o priebehu a čiastkových výsledkoch hlasovania až do podpísania zápisnice o výsledku hlasovania.

(3) V deň konania referenda je až do skončenia hlasovania zakázané zverejňovať výsledky prieskumov hlasovania.

(4) Počas konania referenda je zakázané presviedčanie za určitý spôsob hlasovania v budovách, kde sídlia okrskové komisie, a v ich bezprostrednom okolí.“

2. Zákon č. 564/1992 Zb. o spôsobe vykonania referenda v znení neskorších predpisov teda **nijakým spôsobom nerieši volebnú kampaň v elektronických médiách** ani ďalšie otázky vysielania v období pred konaním referenda. Je preto potrebné aplikovať všeobecnú právnu úpravu zákon 308/2000 Z.z., ktorý v **§ 32 ods. 10 uvádza:**

„Politická reklama na účely tohto zákona je verejné oznámenie určené na

*a) podporu politickej strany, politického hnutia, člena strany alebo člena hnutia alebo kandidáta, prípadne v ich prospech pri volebnej kampani alebo **pri referendumnej kampani,***

b) popularizáciu názvu, značky alebo hesiel politickej strany, politického hnutia alebo kandidáta.“

Zákon č. 308/2000 Z.z. v ustanovení § 32 ods. 9 zakazuje vysielanie politickej reklamy, pokiaľ osobitný predpis neustanovuje inak. V tomto prípade osobitným predpisom je zákon č. 564/1992 Zb., ktorý **žiadnym spôsobom neupravuje vysielanie politickej reklamy počas referendumnej kampane. RTVS na základe uvedeného nevyčlení priestor na vysielanie reklamy súvisiacej s referendom 7.2.2015.**

3. **S odkazom na ďalšie zákonné úlohy však RTVS vo svojom vysielaní vyčlení priestor na podrobné informovanie, ako aj diskusie o otázkach, ktoré sú predmetom referenda 7.2.2015.**

Hlavným poslaním Rozhlasu a televízie Slovenska je prispievať k realizácii Ústavou daného práva na slobodnú výmenu informácií. Podľa § 3 ods. 3 zákona o Rozhlase a televízii Slovenska tvoria programovú službu RTVS spravodajské, publicistické, dokumentárne, dramatické, hudobné, športové, zábavné a vzdelávacie programy, programy pre deti a mládež, iné programy, ktoré

a) sú založené na zásadách demokracie a humanizmu,

b) poskytujú nestranné, overené, neskreslené, aktuálne, zrozumiteľné a vo svojom celku vyvážené a pluralitné informácie o dianí v Slovenskej republike i v zahraničí na slobodné utváranie názorov,

c) rozvíjajú kultúrnu identitu obyvateľov Slovenskej republiky bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vek, vieru a náboženstvo, politické či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie tak, aby tieto programy odrážali rozmanitosť názorov, politických, náboženských, filozofických a umeleckých smerov a aby podporovali rozvoj vedomostnej spoločnosti,

d) utvárajú podmienky na spoločenskú dohodu vo veciach verejných s cieľom posilniť vzájomné porozumenie, toleranciu a podporovať súdržnosť rozmanitej spoločnosti.“

4. Na zákonné úlohy RTVS nadväzuje **Štatút programových pracovníkov a spolupracovníkov RTVS zo dňa 19. 5. 2011 v bode 3.2 Antidiskriminácia:**

„a) Rozhlas a televízia Slovenska vylučuje akúkoľvek formu diskriminácie. Programoví pracovníci sú povinní zdržať sa všetkých stereotypov v popisovaní konkrétnych rasových, národnostných, etnických, náboženských, sexuálnych, vekových a ostatných sociálnych skupín a ich príslušníkov.

b) Vo vzťahu k rasovým, národnostným, etnickým, náboženským, sexuálnym, vekovým a ostatným sociálnym skupinám vychádza Rozhlas a televízia Slovenska zo zásad otvorenosti a tolerancie, zdržiava sa šírenia akejkoľvek neznášanlivosti medzi ľuďmi a skupinami s odlišným postavením a orientáciou.“

Na základe uvedeného bude RTVS v predreferendovom období, rovnako ako mimo neho, dbať na dodržiavanie *Štatútu programových pracovníkov a spolupracovníkov*, ako aj *Etického kódexu novinára Slovenského syndikátu novinárov*, ku ktorému Sekcia spravodajstva, športu a publicistiky RTVS pristúpila na vlastnú žiadosť na začiatku roka 2013, o prijatí ktorej informovala RTVS predsedníčka Slovenského syndikátu novinárov listom zo 14. januára 2013, ako aj *Etického kódexu programových pracovníkov a spolupracovníkov sekcie spravodajstva, športu a publicistiky RTVS pre správanie sa na sociálnych sieťach* (IP 38/2014).

Čl. IV

Spravodajské a publicistické programy RTVS

1. RTVS je podľa § 16 ods. 3 písm. b) zákona č. 302/2000 Z.z. o vysielaní a retransmisii povinná najmä „zabezpečiť *objektívnosť a nestrannosť spravodajských programov a politicko-publicistických programov; názory a hodnotiace komentáre musia byť oddelené od informácií spravodajského charakteru*“.
2. Na základe Štatútu programových pracovníkov a spolupracovníkov RTVS Rozhlas a televízia Slovenska poskytuje poslucháčom, divákovi a užívateľom komunikačných technológií informácie dôležité na všestrannú orientáciu a slobodné vytváranie názorov. Striktne pri tom rozlišuje medzi informáciou spravodajského charakteru (správa) a hodnotiacim úsudkom (komentár). Je neprípustné spájať alebo zamieňať tieto dva programové prvky vo vysielaní.
3. Rozhlas a televízia Slovenska si zakladá na faktickej presnosti a nestrannosti, založenej predovšetkým na zisťovaní a overovaní skutočnosti. Správa preto musí byť overená aspoň z dvoch vierohodných a navzájom nezávislých zdrojov, s výnimkou informácií, ktoré oficiálne sprístupnili štátne a verejné úrady a inštitúcie.
4. Rozhlas a televízia Slovenska je pri príprave a vysielaní spravodajských a publicistických programov nezávislá. Vylučuje sa zásah politických, ekonomických, spoločenských a iných lobistických skupín do ich prípravy a vysielania. Okrem organizačných štruktúr Rozhlasu a televízie Slovenska nemá nikto vplyv ani právo rozhodnúť o zaradení alebo nezaradení spravodajského a publicistického programu do vysielania.
5. Rozhlas a televízia Slovenska sa pri príprave a vysielaní spravodajských a publicistických programov striktne riadi princípom editovania a profesionálnou zodpovednosťou editorov. Editovanie a redigovanie jednotlivých príspevkov spravodajstva a publicistiky nie sú cenzúrou.
6. Na základe uvedeného je zrejmé, že spravodajské aj publicistické programy majú dôležitú informačnú úlohu aj pred obdobím referenda. Aj preto nie je možné udalosti zamlčať, no zároveň musí RTVS zabrániť tomu, aby sa stala nástrojom propagácie ktorejkoľvek zo zainteresovaných strán referenda, názorových prúdov, či subjektov aktívne sa podieľajúcich na referendovej kampani, prípadne nástrojom na zverejnenie kompromitujúcich informácií o ktoromkoľvek zo zainteresovaných subjektov. Editori, vedúci vydania, redaktori, ale aj ostatní redakční pracovníci preto musia veľmi prísne vyhodnocovať pravdivosť a relevantnosť informácie, ktorá má byť v predreferendovom období zverejnená.
7. Samostatný prístup a hodnotenie si vyžadujú akcie (ako napríklad petície, demonštrácie a i.), ktorých skrytým významom môže byť v predreferendovom období podpora niektorého z názorových prúdov. Preto treba takúto skutočnosť

dôsledne overiť a informáciu zaradiť do kontextu predreferendového informovania.

8. Pri spracovaní spravodajských a publicistických informácií v predreferendovom období budú preto programoví pracovníci prihliadať na verejný záujem; význam tej ktorej udalosti a informácie v kontexte aktuálneho diania; jej vplyv na obyvateľov SR; ako aj na princípy antidiskriminácie a na zákonnú úlohu RTVS *„utvárať podmienky na spoločenskú dohodu vo veciach verejných s cieľom posilniť vzájomné porozumenie, toleranciu a podporovať súdržnosť rozmanitej spoločnosti“*.

ČI. V Diskusné relácie RTVS

1. Na základe Štatútu programových pracovníkov a spolupracovníkov RTVS patria diskusné programy k základným pilierom služby verejnosti. Ich úlohou je ponúknuť poslucháčom a divákovi hlavné názorové prúdy spoločnosti, menšinové postoje, alternatívne pohľady a ich vzájomné konfrontácie, ako aj kultúrne, spoločenské a umelecké trendy. Dramaturgia diskusných programov vždy vychádza z predpokladu, že na každý problém existujú viaceré názory a názorové strety. Z tohto hľadiska dostávajú jednotlivé názorové prúdy rovnomerný priestor vo vysielaní. V prípade, že nie je možné zabezpečiť názorovú vyváženosť, pristúpi dramaturgia k vysielaniu tzv. prázdneho kresla, kde úlohu kvalifikovaného oponenta zastúpi moderátor, pričom z jeho vystúpení nesmie byť zrejmy jeho občiansky a osobný postoj.
2. Hostí a témy diskusných programov zásadne vyberá Rozhlas a televízia Slovenska na základe nezávislej redakčnej úvahy. V rámci demokratickej súťaže politických strán a hnutí vo vysielaní diskusných programov nesmie byť zvýhodnená žiadna z nich. Priestor vo vysielaní dostávajú v závislosti od ich reálneho postavenia v politickom a spoločenskom živote. Ak niektorý z pozvaných hostí odmietne účasť v diskusnom programe, moderátor je povinný o odmietnutí a jeho dôvodoch informovať poslucháčov a divákov najmenej dvakrát, a to na začiatku a na konci diskusného programu. Vyváženosť programu musí byť zabezpečená aj uvádzaním argumentov, ktoré v diskusii nemajú zastúpenie. Moderátori diskusných programov sú povinní zachovávať nestrannosť a usilovať sa o otvorenú výmenu názorov diskutujúcich.
3. RTVS bude aj pred referendom informovať verejnosť o dôležitých udalostiach spoločenského a politického života prostredníctvom svojich existujúcich diskusných relácií. V záujme vyváženosti však budú editori a dramaturgovia prísne posudzovať účasť predstaviteľov zainteresovaných strán, jednotlivých názorových prúdov a subjektov tak, aby relácie boli názorovo vyvážené.
4. Ťažiskové diskusné relácie v televíznom vysielaní, ktorými sú Správy a komentáre a O 5 minút 12, a v rozhlasovom vysielaní Z prvej ruky, K veci a Sobotné dialógy sa nezmenia a budú zamerané na aktuálne a spoločensky závažné témy. **V predreferendovom období RTVS vo viacerých vydaniach uvedených diskusných relácií vytvorí priestor na odborné, názorové, ako**

aj politické diskusie o otázkach, ktoré budú predmetom referenda 7.2.2015.

5. V prípade, ak by došlo diskutujúcimi, v ktorejkoľvek diskusii, k porušeniu Štatútu v bode 3.2 Antidiskriminácia odsek b), teda k prejavom takzvanej „hate speech“ moderátor diskutujúcemu odoberie slovo a upozorní ho na neprípustnosť šírenia neznášanlivosti.

Čl. VI

Ostatné relácie RTVS v rozhlasovom a televíznom vysielaní

1. **Ostatné relácie RTVS musia, tak ako v bežnom období, aj v období pred referendum dôsledne rešpektovať vyššie spomínané zákonné úlohy RTVS ako aj Štatút programových pracovníkov a spolupracovníkov RTVS, so zvýraznením bodu 3.2 Antidiskriminácia:**

„a) Rozhlas a televízia Slovenska vylučuje akúkoľvek formu diskriminácie. Programoví pracovníci sú povinní zdržať sa všetkých stereotypov v popisovaní konkrétnych rasových, národnostných, etnických, náboženských, sexuálnych, vekových a ostatných sociálnych skupín a ich príslušníkov.

b) Vo vzťahu k rasovým, národnostným, etnickým, náboženským, sexuálnym, vekovým a ostatným sociálnym skupinám vychádza Rozhlas a televízia Slovenska zo zásad otvorenosti a tolerance, zdržiava sa šírenia akejkoľvek neznášanlivosti medzi ľuďmi a skupinami s odlišným postavením a orientáciou.“

Relácie, programy a priestor v televíznom a rozhlasovom vysielaní RTVS nesmú byť v predreferendovom období využité na propagáciu ktoréhokoľvek názorového prúdu.

Čl. VII

Prieskumy verejnej mienky

1. **Zákon č. 564/1992 Zb. o spôsobe vykonania referenda v znení neskorších predpisov v § 17 uvádza:**
„(1) Zverejňovať výsledky prieskumov verejnej mienky, ktoré sa týkajú otázok predložených v referende, možno najneskôr tri dni pred dňom konania referenda.
(3) V deň konania referenda je až do skončenia hlasovania zakázané zverejňovať výsledky prieskumov hlasovania.“
2. RTVS bude v predreferendovom období, v záujme objektívneho informovania a plnenia svojich povinností, využívať prieskumy verejnej mienky relevantných prieskumných agentúr, po vyhodnotení ich objektívnosti a relevantnosti.
3. Na základe zákona č. 564/1992 Zb. o spôsobe vykonania referenda v znení neskorších predpisov prieskumy možno zverejňovať **do stredy 4.2.2015.**
4. Pri každom uverejnenom prieskume je nutné poslucháča a diváka informovať o všetkých zisteniach; názve agentúry, ktorá prieskum realizovala; o období zberu informácií; počte respondentov a nevydávať výsledky prieskumov za

fakty, ale v súlade s dlhoročnou praxou informovať divákov s použitím výrazových prostriedkov, ktoré vyjadrujú neistotu zistení prieskumov (napr. prieskum naznačuje, agentúra odhaduje a pod.)

Čl. VIII

Programoví pracovníci RTVS

1. Všetci programoví pracovníci a spolupracovníci RTVS sa musia zoznámiť s týmito pravidlami vysielania RTVS pred referendom 7.2.2015. Sú povinní oboznámiť sa so zákonnými obmedzeniami, predovšetkým zákonom č. 564/1992 Zb. o spôsobe vykonania referenda v znení neskorších predpisov, ale aj so zákonom o vysielaní a retransmisii.
2. Rovnako ako mimo predreferendového obdobia, aj v období pred referendom musia programoví pracovníci a spolupracovníci dodržiavať Štatút programového pracovníka a spolupracovníka RTVS, Etický kódex programových pracovníkov a spolupracovníkov Sekcie spravodajstva, športu a publicistiky RTVS pre správanie sa na sociálnych sieťach ako aj Etický kódex novinára SSN a ďalšie interné predpisy.
3. Na základe Štatútu: „Konflikt záujmov nastáva už vtedy, ak môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti osoby pripravujúcej program. Takéto pochybnosti vznikajú vtedy, ak osoba, ktorá program pripravuje, je so subjektom, o ktorom sa má informovať, spojená rodinným, pracovným, zmluvným, členským, priateľským alebo nepriateľským pomerom, alebo ak od tohto subjektu prijala alebo prijíma akékoľvek výhody a požitky, alebo sa iným spôsobom zúčastnila na jeho činnosti.“ Programový pracovník a spolupracovník musí o svojom konflikte záujmov, či aktívnom zapojení sa do referendovej kampane v ktoromkoľvek názorovom prúde, bezodkladne informovať svojho priameho nadriadeného (prípadne riaditeľa Sekcie spravodajstva, športu a publicistiky), ktorý mu písomne oznámi, či sa môže alebo nemôže ďalej podieľať na spracovaní tém súvisiacich s referendom.

Čl. IX

Kontakty

1. Lukáš Diko, riaditeľ Sekcie spravodajstva, športu a publicistiky RTVS, lukas.diko@rtvs.sk,
tel: +421 2 6061 2185
2. Boris Koreň, šéfdramaturg aktuálnej publicistiky SRo, boris.koren@rtvs.sk,
tel: +421 2 3250 8131
3. Viliam Hrivnák, dramaturg diskusných relácií STV, viliam.hrivnak@rtvs.sk,
tel: +421 2 6061 2135

Čl. IX

Záverečné ustanovenia

1. Závaznosť

Všetci programoví pracovníci a spolupracovníci RTVS sa musia zoznámiť s týmito pravidlami informovania v predvolebnom období.

2. Platnosť a účinnosť

Táto smernica nadobúda platnosť dňom podpisu GR RTVS a účinnosť jej zverejnením na webovom sídle RTVS (www.rtvsk.sk alebo www.rtvsk.org).

Táto smernica je doplnkom právnych predpisov a Štatútu programových pracovníkov a spolupracovníkov RTVS.

V prípade nepredvídaných okolností, ktoré prinúti RTVS zmeniť tieto pravidlá, bude RTVS bezodkladne informovať o zmene Radu RTVS.

3. Zodpovednosť

Dodržiavanie ustanovení tejto smernice vykonáva Sekcia spravodajstva, športu a publicistiky.

Riadiaci zamestnanci oboznámia programových pracovníkov, ako aj spolupracovníkov s obsahom tejto smernice. Porušenie týchto pravidiel bude považované za porušenie pracovnej disciplíny s možnosťou vyodenia dôsledkov na základe ustanovení Zákonníka práce.

V Bratislave dňa 14. 1. 2015

Václav Mika
generálny riaditeľ
Rozhlas a televízia Slovenska